

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/aktualnosci/40909,Rodzina-Ulmow-patronem-ronda-Rzeszow-7-lipca-2017.html>
23.04.2024, 13:37

Rodzina Ulmów patronem ronda - Rzeszów, 7 lipca 2017

W 82. rocznicę ślubu Wiktorii i Józefa odsłonięto w Rzeszowie rondo upamiętniające rodzinę Ulmów

Dziś w Rzeszowie nowe rondo u zbiegu ul. Lubelskiej, Krogulskiego i trasy prowadzącej do mostu im. Tadeusza Mazowieckiego otrzymało nazwę upamiętniającą rodzinę Ulmów, która z powodu ukrywania rodzin żydowskich podczas II wojny światowej poniosła męczeńską śmierć z rąk niemieckich oprawców. Taka postawa zasługuje na szczególną pamięć i uhonorowanie w Rzeszowie, gdyż Ulmowie całe swoje życie związani byli z Podkarpaciem, a dzięki poświęceniu i odwadze stali się symbolem Polaków, którzy z narażeniem swojego życia i swoich bliskich ratowali Żydów podczas niemieckiej okupacji.

W uroczystości wzięli udział wiceprezes Instytutu Pamięi Narodowej dr Mateusz Szpytma, dyrektor Oddziału IPN w Rzeszowie dr Dariusz Iwaneczko, wicewojewoda podkarpacki Piotr Pilch, wicemarszałek województwa podkarpackiego Bogdan Romaniuk, wiceprezydent Rzeszowa Andrzej Gutowski, dyrektor Muzeum Polaków Ratujących Żydów im. Rodziny Ulmów dr Anna Stróż, ks. Stanisław Ruszała – proboszcz z Markowej, przedstawiciele środowisk kultury i dziedzictwa, mieszkańcy Rzeszowa i Markowej. Poświęcenia ronda dokonał biskup pomocniczy rzeszowski Edward Białogłowski.

Dr Mateusz Szpytma powiedział: *Drogi i ronda łączą i zbliżają ludzi na różne sposoby.*

Dziękuję, że to rondo będzie nosiło imię Rodziny Ulmów, aby byli znani nie tylko z pozycji książkowych, wspominani w kościołach, ale aby byli znakiem dla świata. Tworzyli przykładową rodzinę, otwartą na potomstwo, przyjęli ich wiele, ale w czasie największej pogardy przyjęli pod swój dach także innych i okazali im pomoc. Życzymy sobie i wszystkim, aby to rondo było szczęśliwe dla wszystkich, którzy będą się nim poruszać, a rodzina Ulmów będzie się za nich wstawiać na tym lepszym świecie.

Rodzina Ulmów z Markowej ukrywała w swoim domu Żydów: Gołdę Grünfeld i Layke Didner wraz z małą córeczką oraz Sula Goldmana i czterech jego synów o nieznanym imionach. W marcu 1944 roku do domu rodziny Ulmów wtargnęła niemiecka żandarmeria, która najpierw zabiła wszystkich ukrywających się Żydów a następnie przed dom wyprowadzono i zastrzelono Józefa Ulmę oraz jego żonę Wiktorię, która była w dziewiątym miesiącu ciąży. Niemcy nie oszczędzili również dzieci Ulmów: Stasi, Basii, Władka, Franka, Antosia, oraz Marysi. Najstarsze z nich miało 8 lat, najmłodsze półtora roku.

Dzięki temu, iż w Markowej koło Łańcuta powstało Muzeum Polaków Ratujących Żydów im. Rodziny Ulmów, o ich heroicznej postawie dowiedział się cały świat. Również wystawa „Samarytanie z Markowej”, przygotowana przez krakowski oddział Instytutu Pamięci Narodowej i Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego, była pokazywana na sześciu kontynentach, w ponad 40 państwach. Powstała dzięki zachowanej bogatej dokumentacji fotograficznej oraz materiałom archiwalnym z przesłuchań świadków oraz sprawców tej zbrodni.

Według historyków w czasie okupacji niemieckiej co najmniej 1600 Polaków z terenu obecnego województwa podkarpackiego ukrywało Żydów, szacuje się, że za świadczonej im pomoc Niemcy zamordowali ok. 200 Polaków.